

RA= rechtsaf, LA= linksaf, Raanh= rechts aanhouden en Laanh= links aanhouden.

Gedateerd december 2025.

Start plein St. Michaëlskerk.

Lijn 350, halte De Schermerij.

Route tijdens broedseizoen 15.3.maart-15.7 juli= 13,4km en er buiten 12,3km.

1 Het startpunt van deze route is op het kerkplein bij de Michaëlkerk in Leersum.

MICHAËLKERK

Het komt boven de grote rivieren niet vaak voor dat er een herberg naast de kerk staat. In Leersum treft men dit wel aan. Langs de vanouds doorgaande weg staat de kerk van Leersum uit de Late Middeleeuwen. De eerste vermelding van de kerk is in 1312. De kerk is ca. 700 jaar geleden gebouwd in de Romaanse bouwstijl en als R.K. kerk aan de aartsengel Michaël gewijd. Het oudste

t' Dorp Leersum by Utrecht 1755 .

Het dorp Leersum bij Utrecht in 1755.

deel van de kerk dateert van rond 1300. Het gewelfde bakstenen koor stamt uit ca. 1400 en wijst naar het oosten, naar Jeruzalem. Omstreeks 1500 werd de toren er tegen aangebouwd. De kerk werd in 1810 vergroot en in 1937 gerestaureerd. Op de klok van de kerk staat Cornelis Ammeroy 1597 en de klok komt vermoedelijk uit een andere kerk. De mooie preekstoel met koperen lezenaar en kroontje is van 1676. In de kerk liggen Frederik van Nassau en zijn vrouw Mary Killigrew begraven. Vóór de aanbouw van de kerk is er een archeologisch onderzoek geweest. Ondanks dat in deze omgeving de kern van het oude Leersum ligt, zijn er geen belangrijke vondsten gedaan.

2 Vanaf kerk richting muziektent lopen en 1ste weg RA (Schermlaan).

HET KUNSTGILDE

Op de hoek van de Schermlaan/Kerkplein staat het gebouw van Het Kunstgilde. Hier zijn wisselende exposities te bezichtigen op vrijdag t/m zondag van 14 - 16.30 uur en bij aanwezigheid van werkgroepen. Op de andere hoek ligt de oude begraafplaats van Leersum.

3 Aan het eind LA (Halfeiken) en u komt op de Wildbaan en als deze naar links buigt, gaat u RD het zandpad in. Dit buigt naar rechts.

WILDWAL

In het eerste bos langs het pad ziet u aan de linkerkant een wildwal liggen. Een dergelijke wal lag rondom het oude bouw de Leersumsche eng. Deze dicht begroeide wal diende om het grote wild en het op de heide grazende vee van de akkers te houden.

SPAARTELGENBOS

Het bos achter de wal wordt een spaartelgenbos genoemd. Hier werd vroeger eikenhakhout geteeld. Op een stobbe of stronk groeiden in die tijd diverse scheuten en deze werden voorheen om de 7 à 12 jaar gehakt. Toen deze cultuur om economische redenen verdween, liet men meestal op de stobbe één sterke scheut staan, wat een spaartelg wordt genoemd. Deze groeide op tot boom en vele bomen maken een spaartelgenbos. De voeten van deze bomen zijn dikwijls verdikt.

NATUUR

De kans om een lood- of bruingrijze hazelworm, een pootloze hagedis, tegen te komen is gering. Geniet in hoge mate als u deze ziet. Blijf er vanaf, want anders breekt de staart af.

Meer kans is er om een specht, Vlaamse gaai of mestkever te zien.

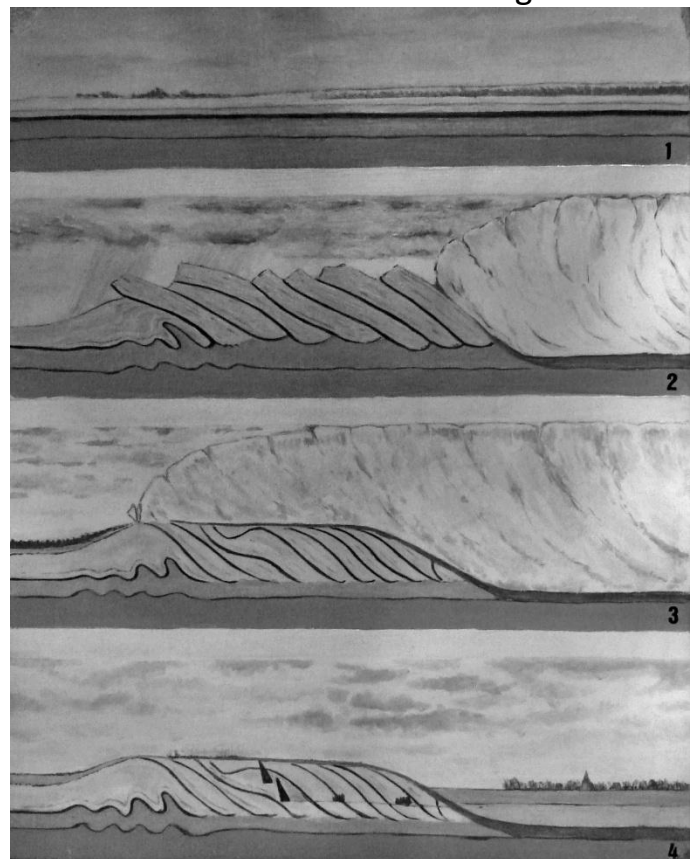
**4 Wandelen tot kruising van zandwegen.
Hier LA het bos in.**

LEERSUMSCHE ENG

Het bouwland t.z.v. de bossen wordt Leersumsche eng genoemd en dit is in de middeleeuwen ontstaan. De *Leersemer enge* werd al in 1350 vermeld, maar is eerder ontstaan. Een eng, elders enk of es is een bouwlandgebied omgeven door een houtwal. Dit wordt nu oud bouwland genoemd.

HET LANDIJS RUKT OP

Het stuwwallandschap van de heuvelrug bestaat hier uit een stuwwal en een sandr of spoelzandwaaier. Straks loopt u de sterk hellende stuwwal op, maar nu staat u op de licht hellende sandr, spoelzandwaaier. Ongeveer 150.000 jaar geleden drong een gletsjer de Gelderse Vallei binnen. Door de enorme druk op de diep bevroren bodem brak deze in platen uiteen. De bodemplaten met vooral zand en grind werden omhoog gestuwd en er ontstond een stuwwal. De stuwwal is grotendeels bebost. De ligging van deze is sterk hellend of sterk golvend.

Bij 1 zijn er geen planten en bomen, want de gletsjer nadert. Bij 2 stuwt de gletsjer de Heuvelrug in schuine lagen op en schuurt de Gelderse Vallei uit. Bij 3 gaat de gletsjer over de stuwwal. Bij 4 is het ijs gesmolten. De Heuvelrug en de Gelderse Vallei (na de zee) raakt begroeid.

SANDR

Aan het eind van de ijstijd ongeveer 130.000 jaar geleden smolt het landijs en stroomde er veel smeltwater over de stuwwal. Dat veroorzaakte veel erosie van zand en grind dat aan de voet van de stuwwal werd afgezet. Deze afzetting wordt een spoelzandwaaier of sandr genoemd. Deze sandr is eeuwenlang als bouwland en voor bewoning in gebruik en ligt licht hellend.

Een sandr wordt laagsgewijs afgezet en de laagjes liggen eveneens licht hellend.

5 Bij 1ste kruising na fietspad wandelen.

WILDWAL

Links langs het pad ligt een wildwal en deze diende om de jonge scheuten van het eikenhakhout tegen kaalvreten te beschermen. Na het hakken duurde het drie jaar voor de jonge scheuten tegen het opeten bestand waren.

6 Daarna RD de berg op tot u rechts enkele grafheuvels ziet liggen.

GRAFHEUVEL

Vanaf de laatste periode van de Nieuwe Steentijd werden grafmonumenten opgeworpen en dit wordt een grafheuvel genoemd. Dat is een aarden heuvel over het graf van een dode leider. De overige mensen werden in een eenvoudige kuil begraven die afgedekt werd met grond. In de Midden Bronstijd kregen de grafheuvels meer het karakter van een familiegraf, omdat eerst vrouwen en later ook kinderen werden begraven of bijgezet. In het eerste deel van de Midden Bronstijd werd behalve het begraven van doden (lijkbeving) dikwijls crematie toegepast.

De as werd in urnen gedaan en eveneens bijgezet in een grafheuvel. Vanaf de late

bronsstijd ongeveer 3100 jaar geleden vond alleen nog crematie plaats en werd de urn in een urnenveld begraven. Dat is een veld met heuveltjes en met een urn er onder. Grafheuvels werden na 500 voor Chr. tot in de Romeinse tijd opnieuw gebruikt. Het zijn wettelijk beschermde monumenten. De heuvels op deze Zuylensteinse Kop (foto) heeft men onderzocht. Ze waren van heideplaggen gemaakt en voor zover bekend in de oude vorm hersteld. Er zijn

De mestkever is dikwijls te zien.

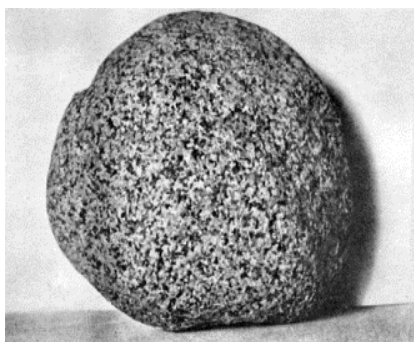
weinig voorwerpen gevonden tijdens

het onderzoek. Voor de datering was de vondst van enkele potscherven van de Drakenstein-cultuur van belang. Deze werden gemaakt in de Midden Bronstijd ongeveer 3500 tot 3100 jaar geleden. Verder werden er crematieresten, houtskool en zaden gevonden. In de herfst staan in deze omgeving veel vliegenzwammen.

7 Bij grafheuvels iets Laanh, maar eigenlijk RD wandelen tot aan het eind en daar LA naar asfaltweg.

KEILEEM

In de voorlaatste ijstijd schoof de gletsjer de Gelderse Vallei binnen. Onder deze gletsjer werden klei, zand en stenen meegenomen. Dit geheel werd vermalen en wordt keileem genoemd. Aan het eind van de voorlaatste ijstijd is deze gletsjer op de stuwwal geschoven. Daarbij is een keileemlaag, de zgn. grondmorene van de ijskap, op de stuwwal terechtgekomen. Dit afgezette keileem is door erosie vrijwel geheel verdwenen, maar is in de diepe ondergrond van de Gelderse Vallei nog aanwezig. Achtergebleven uit de gletsjer en het keileem zijn de zgn. zwerfstenen uit

Stockholmgraniet.

Zuid- en Midden-Zweden en Denemarken. Uit de laatste kwam ook vuursteen. Bijzonder bij de Heuvelrug is

dat hier stenen door de oude Rijn en Maas zijn aangevoerd. Dat betreft bijv. agaat uit het Hunsrückgebied, kalksteen uit de Jura, leisteen uit België of vuursteen uit ons land, uit Zuid-Limburg.

8 Bij de asfaltweg het tegenoverliggende, smalle fietspad ingaan. Dit fietspad volgen tot een zandweg met fietspad.

EROSIE OP HELLEND VLAKE

Het gebiedje van de asfaltweg naar de zandweg met fietspad bestaat uit hellingzand. Aan het eind van de voorlaatste ijstijd spoelde veel zand en grind in het uitgeschuurd dal van de Gelderse Vallei. In de warmere Eemtijd steeg de zeespiegel en de Gelderse Vallei werd een zee. Na de warme Eemtijd werd het klimaat geleidelijk weer kouder, maar het landijs bereikte Nederland niet. In de laatste ijstijd, de Weichsel-ijstijd (120 tot 10.000 jaar geleden) kon het smeltwater niet in de bevroren ondergrond wegzakken. Het water stroomde langs het oppervlak af en nam zand en grind mee. Deze licht hellende afzetting wordt hellingzand genoemd.

9 Deze weg met het fietspad passeren en RD wandelen.

STUIFZAND

Op dit pad en aan beide zijden ziet u vlakke en dan weer hoger gelegen delen. Het zijn resp. de af- en opgestoven delen van het stuifzandgebied. Het stuivende zandgebied verplaatste zich in het verleden en bedreigde bijv. bouwlanden en/of de boerderijen. Om deze te beschermen werd het stuifzand door bebossing vastgelegd en dat gebeurde in deze omgeving rond 1900.

Het is mogelijk de zandhagedis langs paden en open zonnige plekjes aan te

treffen.

10 Vervolg de weg RD tot de afrastering. Via klaphek komt u in een begrazingsgebied en het pad RD over heide volgen.

PLAGGEN EN STUIVEN

Direct links ziet u een 'blanke' landduin (opgestoven zand) en rechts ziet u een min of meer een vlak gebied, waarvan het zand uitgestoven is. Deze twee eenheden horen bij elkaar en wordt een stuifzandgebied genoemd. Dit gebied is tussen de Late Middeleeuwen en eind 19de eeuw ontstaan. Door afplaggen van de heide, maar vooral het weiden van schapen op de hei werd de vegetatie sterk aangetast. Door deze rooibouw kreeg de wind vat op de hoge zandruggen en ging stuiven. Op vochtige plaatsen kon de vegetatie zich handhaven. Hier werd het stuivende zand vastgelegd en er ontstond een laagje landduin. De verstuiving hield tijdelijk op en de vegetatie herstelde zich. Daarna herhaalde zich het proces diverse keren. Geleidelijk ontstonden er hoge landduinen en vlakke uitgestoven gebieden. Dat patroon zult u in dit gebied dikwijls zien. Het actieve stuifzand heeft een apart microklimaat. Op zomerse dagen en tussen dag en nacht kan de temperatuur hier tot boven 50 graden Celsius oplopen.

HET VASTLEGGEN VAN STUIFZAND

Het stuifzandgebied is grotendeels vastgelegd, maar een klein deel, zoals o.a. bij de 'blanke' duintop heeft de wind nog vrij spel. Het actieve stuifzand legt zich op natuurlijke wijze vast. Dat begint

Het vastleggen van actief stuifzand door gras en mos

met de bedekking van de bijna niet zichtbare algen. Pionier planten als buntgras, zandzegge, mossen en hei proberen het actieve stuifzand daarna vast te leggen. In de eindfase staat er een bos met grove dennen, berken en eiken. Door betreding van bijv. koeien en daardoor het stuklopen van de vegetatie blijft het actieve stuifzand behouden. Het stuivende zandgebied verplaatste zich in het verleden en bedreigde bijv. de bouwlanden. Om deze te beschermen werd dit door het aanplanten van bos eveneens vastgelegd.

OEFENBOM

Aan de rechterzijde van het pad heeft u misschien een brok beton gezien. Dat is een overblijfsel van een betonnen boot met houten opbouw die door de Canadezen na de oorlog is opgeblazen. Tijdens de 2de wereldoorlog werd hier op deze boot door de Duitse luchtmacht met betonnen bommen geoefend. Deze bommen sprongen soms over het zand en werden daarom huppelbommen genoemd. Op deze bom zat een glazen buisje met vloeistof. Het buisje brak als de oefenbom insloeg en ontstond er een reactie met een rookpluim als gevolg. Zo was het mogelijk om te zien of men het doel had getroffen. Een oefenbom

ligt bij de Veldschuur van Staatsbosbeheer. **11 Aan het eind voor de afrastering buigt het pad LA en snel daarna RA via het overstapje. RD door het bos met links duinen (stuifzand) en bij Raanh komt u op T-kruising van de ruiterroute. Daar La en daarna bij Y-splitsing Raanh en 2de weg LA (voor rechts staande boerderij achter bos). Weg met fietspad passeren en tot klaphek lopen. Bij het klaphek RA naar het volgende klaphek lopen. De route LA vervolgen via het klaphek tot grote stenen (tijdens broedseizoen nr. 18).**

VAN MOERAS TOT PLAS

Door de wind zijn hier laagten tot op de inspoelingslaag (oerbank) ontstaan die niet doorlatend is. Daardoor bleef er water staan, groeiden er planten die afstierven en werd er veen gevormd. Dit herhaalde zich steeds en er ontstond een dikveenpakket. Zie: [landschapvanamerongen.nl/Bodem/Aardkundige waarde](https://landschapvanamerongen.nl/Bodem/Aardkundige_waarde).

De plassen zijn ontstaan door afgraven en baggeren van veen. Vanaf de 16de eeuw werd hier al veen gegraven. Het veen diende als brandstof. De plassen zijn echter vooral tussen 1885 en 1911 ontstaan. In 1885 werd F. den Hartog benoemd tot baggerman. Hij sloot contracten met baggeraars af. Het gevolg was dat men op grote schaal ging baggeren. Gemiddeld werden er 500.000 turven per jaar gemaakt. In 1911 was men uitgebaggerd.

In droge zomers vallen deze plassen droog.

Schaatsen op de Leersumsche Plassen.

NATUUR BIJ DE PLASSEN

Na de vervening hebben zich hier kokmeeuwen gevestigd. Door de mest van de meeuwen werd het water voedselrijker. Door het regelmatig droogvallen van de plassen verdwenen de kokmeeuwen en groeiden de plassen dicht met o.a. pitrus (zie foto's). In 1996 werden de Tweede en Derde plas (bij klaphek) schoon-gemaakt. Dit om het dichtgroeien met pitrus en pijpenstrootje te voorkomen. Deze beide planten staan nu nog langs de randen van de plassen. Bijzonder bij de plassen is de aanwezigheid van dodaars en geoorde fuut. Deze vogels broeden op de kleine eilandjes in de plassen en hebben tijdens het broedseizoen rust nodig. Tevens is het mogelijk dat u zomers boven de plassen de boomvalk ziet vliegen, die bijv. op libellen jaagt. De ringslang vindt men vooral aan de rand van de plassen. Bij de plassen treft men bovendien de zonnedauw, een insectenetend plantje aan.

BEHEER VAN HET LEERSUMSCHE VELD

Op de heidevelden loopt/liep een kudde Piëmontezen om het gras kort te houden. De heide kan zich daardoor herstellen. Op de heide treft men opslag van bijv. dennen aan. Als men deze laat groeien, wordt de heide weer bos. De runderen worden daarom met vele handen en soms het weiden met schapen geholpen om de jonge boompjes te verwijderen. Als beheersmaatregel wordt heide geplagd en bosjes gekapt. Het gevolg is een grote variatie in leefgebied voor de natuur, voor plant en dier.

NATUUR VAN HET LEERSUMSCHE VELD

Door de grote afwisseling in de bossen en op de heide van het Leersumsche Veld is er een grote verscheidenheid aan vlinders, insecten, kleine dieren en vogels. Boven de heide ziet of hoort u misschien wel een veldleeuwerik en/of in het bos een grote bonte specht. De kans om een slechtvalk of roodborsttapuit te zien is geringer, maar de rondcirkelende en min of meer miauwende buizerd behoort zeker tot de mogelijkheden. De geelgors voelt zich prettig in grote leefgebieden, zoals het Leersumsche Veld. Verder kan men de zwarte, groene, kleine of grote bonte specht waarnemen. Kleine dieren, zoals een ree (zie foto), vos of das komen ook

in dit gebied voor. Dat ze er zijn is veelal aan sporen waar te nemen. Dat betreft bijv. de das, omdat dit een nachtdier is. Of ze hier leven, is aan de hand van uitwerpselen, schuurplekken, voetafdrukken en haren vast te stellen.

12 Een beetje Laanh en door klaphek gaan en tot Veldschuur van Staatsbosbeheer lopen. Daar en na informatiebord LA door klaphek en gelijk Laanh naar hoge rug.

ZWERFSTENEN

Na de 2de plas staat een bankje en iets verderop liggen een grote en twee

kleine stenen. Dit zijn zwerfstenen die van oorsprong door het landijs in deze omgeving zijn gebracht. De stenen zijn hier niet op natuurlijke wijze terechtgekomen, maar door mens en machine verplaatst.

'NATTE' VEGETATIE

Aan de rechterzijde ziet u eerst een 'nat' gebied met veel pijpenstrootje, dat in de herfst fraai kleurt en het laatste deel met pitrus.

ALLERHANDE

Langs deze weg staan statige Amerikaanse eiken. Verder treft men links een bijvoeder- en een drinkplaats voor de runderen aan. Tevens zijn er twee kunstuitingen, nl. Vrijheid en Omarming.

Oefenbom

Rechts staat eerst een vakantiewoning en daarna de Veldschuur van het Staatsbosbeheer.

Bij de ingang van de Veldschuur ligt de vermelde oefenbom.

13 We lopen RD en later Raanh langs bosrand tot aan fietspad aan de overkant. Daar RA tot bocht naar rechts. Hier even LA (Utrechtpad).

GEJAAGD DOOR DE WIND

Het Leersumsche Veld ligt in het dekzandgebied. Tijdens de Weichsel-ijstijd (120 tot 10.000 geleden) bereikte het landijs Nederland niet. Toch drukte deze periode een sterk stempel op het huidige landschap. Zeer belangrijk uit deze periode is het door de wind afgezette Jong dekzand (13 tot bijna 10.000 jaar geleden). Dit zand en het Oud

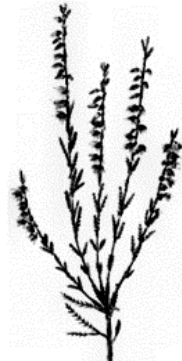
dekzand heeft veel oudere afzettingen in Nederland afgedekt en wordt daarom dekzand genoemd. Het Jong dekzand werd in zeer koude perioden van de ijstijd afgezet. De ondergrond was toen permanent bevroren, er groeide vrijwel geen vegetatie en er ontstond een poolwoestijn. Daardoor kregen wind- en sneeuwstormen vat op de bodem, het zand ging gejaagd door de wind stuiven en werd bijv. hier afgezet. Dit dekzand is veelal in vlakke of zwak golvende gebieden of in ruggen (koppen) vastgelegd. Door verschil in terreinvorm is het verschil met het bobbelige en vlakke stuifzandgebied goed te zien. Het verstoven zand is hier afkomstig van de Heuvelrug en wordt gordeldekzand genoemd.

'NATTE EN DROGE' VEGETATIE

Dit heidegebied heet het Breeveen, een voormalig veengebied is. Het veen is hier afgegraven. Planten reageren op verschil in vasthouden van vocht van de bodem. Dat is ook te zien door het verschil in hoogte van de rug en het vlakke deel. Op de droge rug staat alleen groene struikheide en op de lagere delen eveneens de vochtminnende en lichtgroene dopheide en het pijpenstrootje. De laatste is een grassoort met een stevige stengel zonder knopen. Deze werd voor het schoonmaken van een steel van een pijp gebruikt.

*Links
dopheide
en rechts
struikheide*

Rondom heideplanten slingert soms de vuurrode draad van het duivelsnaaigaren. Op 't Breeveen zitten veel heideblauwtjes, een donkerblauw vlindertje met een donkere rand rondom de vleugels.

Wind is nog altijd van invloed op het landschap. Het zand stuift nog bij harde wind. Dat is in een open stuifzandgebied goed te zien. Bovendien worden de bomen erdoor gevormd, zoals bijv. vliegdennen. De stammen van bomen zijn als gevolg van de wind nooit rond. Na de ijstijd zijn de aan de oppervlakte gelegen stenen gezandstraald. Een dergelijke steen noemt men een windkanter en deze is aan één kant schuiner en met een scherpe richel op de bovenkant afgeslepen.

14 Daarna 1ste pad RA, het Stormpad Breeveen nemen.

STUIFZAND

Tijdens het wandelen over het vlonder pad is het bobbelige stuifzandgebied te zien. Hier liggen relatief veel landduinen en weinig uit gestoven delen. Het is rond 1900 bebost.

Op 18 juni 2021 was hier een valwind met als gevolg veel "schade". Op dit vlonder pad is het herstellen van een gevarieerder natuur goed te zien.

15 Vanaf het stormpad doorlopen naar weg met fietspad en daar even LA en daarna 1ste weg RA, de berg op en RA naar de Tombe van Nellesteijn.

TOMBE VAN NELLESTEIJN

Het grafmonument of Tombe van Nellesteijn uit 1818 wordt als het meest puur neoclassicistische bouwwerk in ons land gezien. Het wordt wel eens met een Romeinse graftempel vergeleken. De ontwerper van deze graftombe is Johan David Zocher Jr. die in opdracht van C.J. van Nellesteijn de 14 m. hoge uitzichttoren bouwde. Het eigenlijke grafmonument bevindt zich onder de toren. Boven de ingang van de grafkelder staat geschreven: 'Blijmoedig aan het graf te denken is ook een vrucht die het kruis ons gaf'. De toren staat op de ca. 36 m. +NAP hoge Donderberg. De eerste begrafenis in de

tombe vond in 1822 en de laatste in 1917 plaats. Vóór het monument ligt sinds 1829 de kleine begraafplaats van Darthuizen, waaronder ook kasteel Broekhuizen viel. De begraafplaats was van 1828 tot 1998 in gebruik en er zijn ongeveer 80 mensen begraven. In 1793 kwam Mr. C.J. van Nellesteijn in het bezit van Broekhuizen. De tombe is met 19 ha grond in 1907 aan de

gemeente Leersum geschonken en was van 1830 tot 1953 bewoond.

VERGEZICHT

Op de Heuvelrug had men in 1628 een groots uitzicht over heidevelden, zandverstuivingen en landbouwgronden. Het eerste bos aan de westzijde van de tombe is tussen 1818-1850 aangelegd en in 1895 was de tombe door bos omgeven. Bij goed weer is o.a. Amersfoort, Utrecht en de Betuwe zichtbaar. De toren kan het gehele jaar worden beklommen op zondagmiddag tussen 12.00 en 16.00 uur of volgens afspraak via het VVV-kantoor: 0343-454777.

DOORBRAAK STUWWAL

Aan de westzijde van de graftombe en de is een steile helling. Het lijkt vreemd, maar toch heeft de stuwwal naar het westen doorgelopen. De stuwwal is hier weggespoeld. Boven op de berg is de lengte van de doorsnijding goed te zien. In 1628 wist men dit ook al, want men noemde deze laagte (ongeveer 650 meter lang) ook al 't *Gadt vanden Berch*. Tegenwoordig noemen geologen dit een ijssmeltwaterdal. Hier is aan het eind van de ijstijd (Saale-ijstijd, ca. 130.000 jaar geleden) door vooral het smelten van het ijs een sterke stroming ontstaan. Hierbij spoelden grind en zand weg en werd de stuwwal doorsneden.

16 We gaan hier terug en 1ste weg LA en daarna 1ste paadje RA. Aan het eind LA naar de Uilentoren.

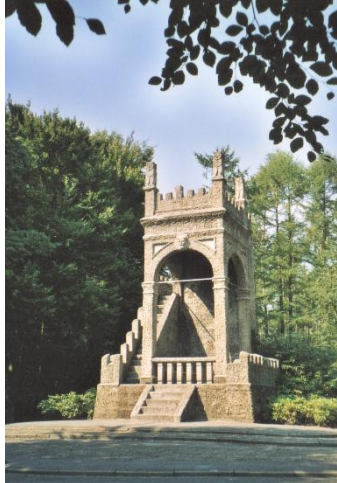
PEPERBUS

Aan de rechterkant van het bospad bevindt zich een hek en daarachter ziet u tussen de struiken en bomen een tuinkoepeltje, de Peperbus. Vroeger werd

deze De Koepel genoemd, maar in de volksmond veranderde dit in Peperkoepel. Het behoort tot de min of meer gekke gebouwen, wat een 'folly' wordt genoemd.

UILENTOREN (PYRAMIDE LOMBOK)

De Uilentoren werd op een hoog punt (ca.

34 m.+NAP) als uitzichttoren gebouwd. Deze folly werd ter verfraaiing en in opdracht van deurwaarder H.G. v. Dam uit Wijk bij Duurstede gebouwd. Op de

hoekpunten werden vier uilen geplaatst. De naam van deze toren is uiteraard ontleend aan de vier gebeeldhouwde uilen op de bovenhoeken. De bouw van de toren en aanleg van het zgn. Lombokbos vond hier omstreeks 1905 plaats. Het mooie uitzicht vanaf de toren is door de hoge bomen verdwenen.

17 Bij de Uilentoren RA (Groenordlaan) en aan het eind RA (Gezichtslaan). Daarna op T-kruising LA (Bergweg) en door "hekje" heen. Bij t- kruising RA M.C. Verloopweg in en direct 1ste weg LA (Peisenlaan). Hier RA, LA en RA tot t-kruising en LA. Daarna aan het eind RA (Scherpenzeelseweg) en naar het kerkplein lopen.

BEELD VAN SCHAAPJES

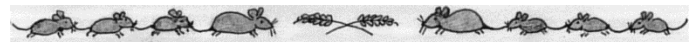
Aan de linkerkant van de Scherpenzeelseweg staat een beeld met schaapjes en dat grijpt terug naar het verleden. In Leersum stonden vroeger veel schaapskooien. De schapen werden via schapendriften naar de heide op de

Heuvelrug gebracht.

De schapen werden vooral voor de mest gehouden. W.C.H. Staring, de grondlegger van de

bodemkunde, vond dat de arme bodem maar aan drie dingen behoefte had, nl: ten eerste mest, ten tweede mest en ten derde mest. Daarom ook het grote aantal schapen in en na de Middeleeuwen.

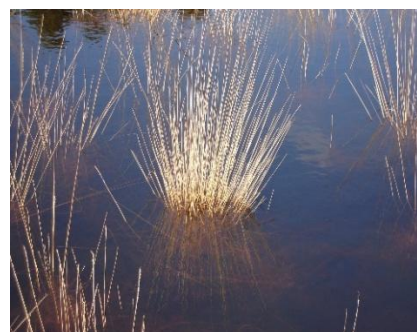

18 Tijdens broedseizoen bij klaphekje RD wandelen en op brede zandweg Laanh.

VOGELKIJKHUT

Op de plas kan men o.a. de geoorde fuut en de dodaars zien zwemmen. Boven de plas is het mogelijk de boomvalk te zien die op libellen jaagt.

20 Na de vogelkijkhut het paadje LA en bij de brede zandweg weer LA. Deze weg volgen tot een vakantiewoning en daarna De Veldschuur van het Staatsbosbeheer volgen. Daar bij Veldschuur van het Staatsbosbeheer en informatiebord doorklaphek en gelijk Laanh naar de hoogte, route 12 en daarna route 13.

Pijpenstroetje in een Leersumsche plas.

Verantwoording zie: [landschapvanamerongen/Boek/Bescryvinge van Ameronghen en Overberg in verantwoording.](#)